

МАЛИ ПРИВРЕДНИ ОБЈЕКТИ

Сасвим је природно да се развојем идеје о напуштању великих индустријских система обликовала идеја о потреби друштва за моделима који су конкурентни, флексибилни и мултифункционални. За нове програме било је потребно време да се појаве и адекватни архитектонски предлошци. У почетку се није много размишљало о архитектури већ више о функцији, важан је био производ. У време затворености државе и ширења субкултуре, мешавине квазистилова, препознатљивост грађевине према њеној намени била је скоро немогућа. Без улажења у дубљу анализу због чега је данас видна промена у тражењу начина да мала привреда добије адекватне мале привредне објекте који нису анонимне хале или већ поменути непримерени објекти.

Излазак у свет, тежња ка маркетингу, али и сигурнија и дефинитивна оријентација и државе и појединаца, полако изнедровају грађевине које су препознатљиве и које у најбољој традицији културе рада и живота презентују инвеститора и ствараоца. Време када је архитекта био избегаван, или само нужно зло, као да постаје прошлост, тако да све више таквих реализација имају потписане ауторе.

Примери реализација: једна у Нишу, друга у Чачку и трећа у Новом Саду; то су само три изабране које својим квалитетом скрећу пажњу и показују разноврстност приступа, различитих ауторских рукописа и на

адекватан начин, јасним архитектонским језиком, дају карактер објекту и примереност како у односу на садржај, тако и на место на коме се налазе.

Погон фирме Визус у Нишу, у оквиру мање индустријске зоне направљен је за потребе предузећа које пројектује и производи алуминијумску браварију за грађевинарство. (Аутор објекта је Марија Вучковић.д.и.г.). У основи једноставна кубична форма, фланкирана између разиграније улазне партије и мирније завршне, диференцирана је

With the progress of the concept to abandon massive industrial systems, the idea emerged, quite reasonably, of the societal need for models, which are competitive, flexible and multifunctional. It took some time for new programmes to go hand in hand with adequate architectural solutions.

At the start, not much thought was paid to architecture but to function, the produce was important. In the time of country's isolation and the spread of the commingled quasi-styles subculture, construction readability as to the use was almost impossible. Without entering upon a detailed analysis, nowadays, the change is obvious in exploring the ways that small entrepreneurship gets adequate small business

SMALL BUSINESS BUILDINGS

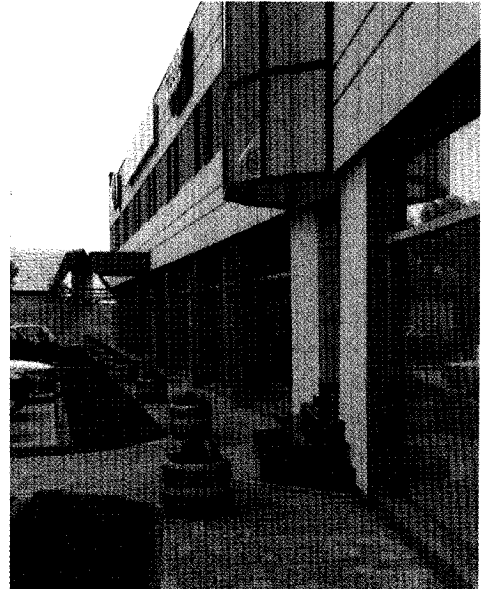
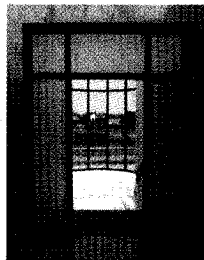
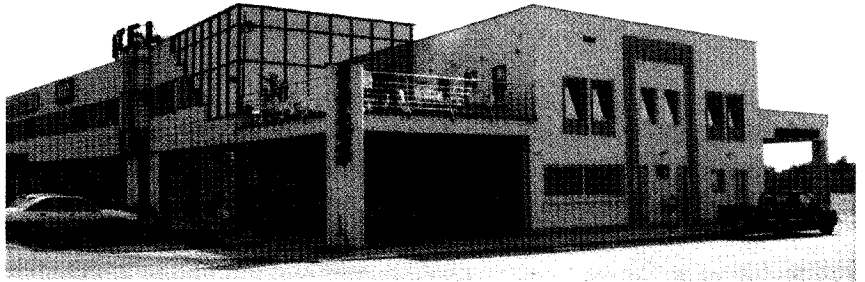
facilities, which are not anonymous halls or unsuited buildings.

The reopening towards the world, the marketability, but also a safer and definitive orientation of the state and individuals, slowly beget fathomable buildings, which in the best tradition of the working and living culture present the investor and the author. The time when architects were avoided or unwillingly put up with has gone, so that more realised building are done by authors now.

Three realised examples in Nis, Cacak and Novi Sad are chosen here for their quality, the varied approach, distinct handwritings and because the chosen architectural language gives the buildings character and measure both in regard to the content and the context. The facility of the firm Vizus in Nis, within a minor industrial zone has been built for the needs of an enterprise, which designs and produces

различитим материјалима светлих и тамних тонова. Прозори у равни, затим усечени у фасадни зид, потом стаклена завеса на улазу и друге варијације употребе алуминијских профила врло дискретно и јасно презентује основну делатност којом се предузеће бави. Објекат је добио награду на изложби 10 година архитектуре Ниша. Посебно треба истаћи да је цео комплекс педантно урађен у складу са архитектуром куће. Ограда, улаз са портирницом, жардињере, мањи спортски терен и хортикултурно уређење показују висок ниво архитектонског обликовања.

Вишефункционални објекат испред Чачка садржи стандардне намене а налази се уз бензинску станицу. У залеђу су радионице и сервиси, а према путу ресторан, мотел и салон аутомобила. Аутор Оливера Недељковић, д.и.а. конципирала је ненаметљив једноставно обликован кубични волумен који се на угаоном делу рашчлањава и јасно потцртава угоститељску намену. Уочљива жута боја стандардизованих елемената ублажена је сивим партијама. Видна је асоцијација на типизоване објекте неког већег дистрибутера, чиме се потцртава могућа типизација, тако да је у домену сличних европских стандарда за овакву врсту садржаја. С обзиром на до сада виђене егзибиција новоконпоноване архитектуре овај објекат скреће на себе пажњу одмереношћу и високим стандардом како у спољном

ЧАЧАК

МАЛИ ПРИВРЕДНИ ОБЈЕКТИ

SMALL BUSINESS BUILDINGS

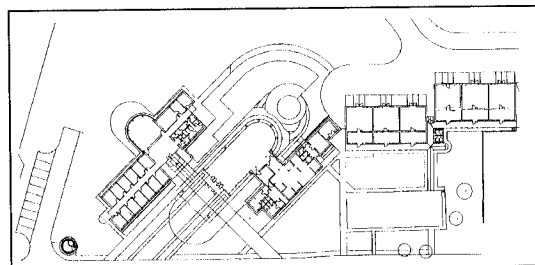
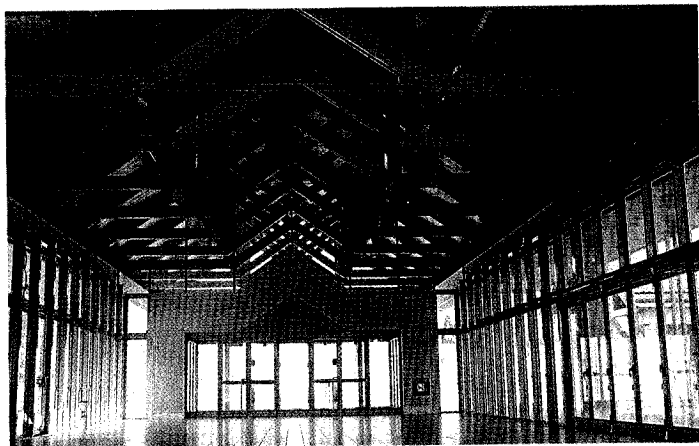
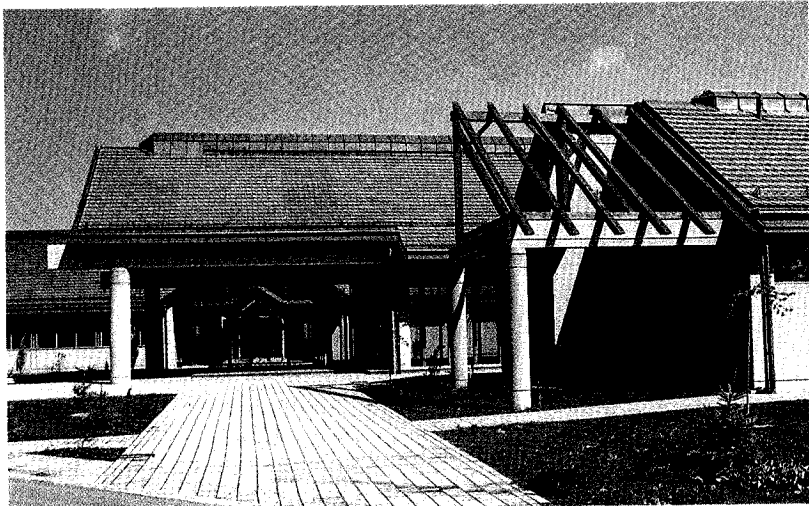
САСАК

aluminium construction fittings (author: Marija Vukovic). The layout is a plain cubic form flanked by a more elaborated entry part and a calm part, differentiated through the application of various building materials in light and dark hues. The facade even windows, those cut into the facade and the glass curtain in the entry part, but also other variations in the use of aluminium profiles, discreetly and clearly present the enterprise's activities. This building was awarded at the exhibition-10 years of Nis' architecture-. It is worth

обликовању, тако и у обликовању ентеријера. Намена објекта Завода за кукуруз у Новом Саду архитекте Милана Марића пример је оријентације ка науци у функцији пољопривреде. Лоциран у природном окружењу на великој парцели, парковски уређеној, из даљине личи на велики салаш. Архитекта је управо из регионалне архитектуре Војводине црпео инспирацију

НОВИ САД

МАЛИ ПРИВРЕДНИ ОБЈЕКТИ

SMALL BUSINESS BUILDINGS

NOVI SAD

stressing that the entire surrounding complex is skilfully realised in accord with the architecture of the building. The fence, the entry with the reception, flowerpots, a smaller sport field and the horticulture arrangements indicate a high level of architectural design. The multifunctional building near Cacak comprises standard uses, which supplement a petrol station. At the back are workshops and services and in front, adjacent to the road are situated the restaurant, the motel and the automobile salon. The author,

како у обликовном смислу, тако и у употреби материјала. Не склизнувши у цитате или буквалне стилизације, у маниру врсног познаваоца духа и атмосфере војвођанског села, урађени су објекти који одишу мирноћом научног кампа. Павиљонски систем, транспарентни склопови и топлина дрвене конструкције

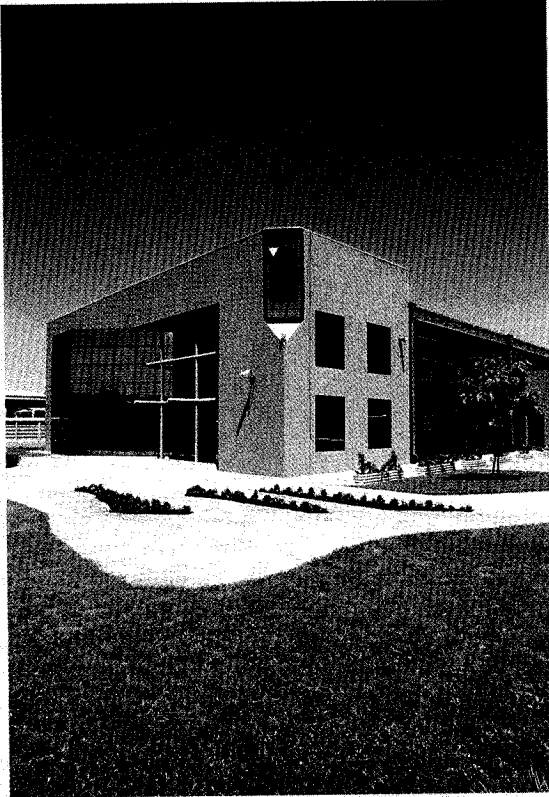
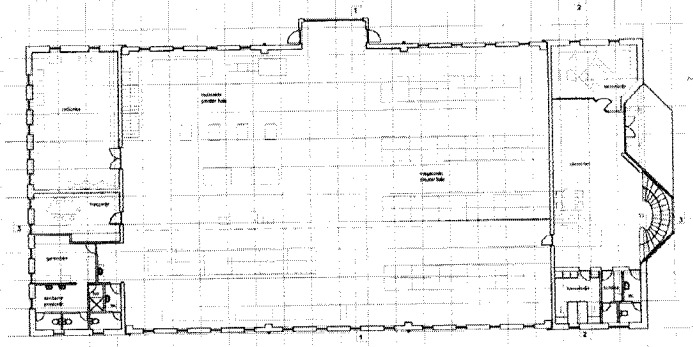
МАЛИ ПРИВРЕДНИ ОБЈЕКТИ

дочаравају спој артифицијелног и природног, архитектуре и окружења. Сви наведени квалитети су уочени на салону архитектуре Новог Сада где је награђен годишњом наградом. Обликовање малих привредних објеката постаје занимљив и подстицајан задатак, нарочито када очекујемо да ће они у будућности бити све чешћи и да ће инвеститори на овај начин тежити ка адекватној презентацији предузећа. Овакав однос према архитектури и окружењу доприноси култури простора и афирмацији сарадње инвеститора и архитекте у тражењу нових начина изражавања.

ПОГОН ФИРМЕ ВИЗУС У НИШУ

Olivera Nedeljkovic conceptualised a nonintruding, simply formed cubic shape, which forks on the angle part and accentuates the catering use. The radiant yellow paint of standardised elements is subdued with grey hues. Reminiscence to standardised construction of a more prominent distributor is evident, by which a conceivable standardisation is underlined attuned with European standards for such uses. Bearing in mind other distorted and exaggerated examples of recent architectural exhibitionism, this building draws attention by equipoise and the high standard in exterior and interior design. The Maize Institute in Novi Sad by the architect Milan Maric is an example of the orientation to combine science in the function of agriculture. The building is located within natural surroundings on a vast parcel arranged as a park, from afar reminding on a big country courtyard. The architect drew his inspiration from the regional

architecture of Vojvodina in both respects: the design/form and the use of materials. Not relapsing into quotations or literal stylisation, showing knowledge of a splendid expert in matters of spirit and atmosphere of Vojvodina's village, the buildings emanate the calmness of a scientific campus. The pavilion system, transparent structure, and a warm wooden construction reflect the amalgam of the artificial and natural,

architecture and surroundings. All these qualities were perceived at the salon of architecture of Novi Sad, so that this project was awarded the annual prize.

The design of small business buildings becomes an interesting and enticing task, especially when we expect them to increase in future, hoping that the investors will strive towards an adequate presentation of their enterprises. Such an attitude towards architecture and surroundings contributes to the spatial culture and the affirmation of the co-operation between investors and architects in searching for new expression modes.

* мр Игор Марић, Институт за архитектуру и урбанизам Србије, Београд